

Ministru kabineta noteikumu projekta “Noteikumi par izmantošanai pārtikā aizliegtiem augiem un augu daļām” sākotnējās ietekmes novērtējuma ziņojums (anotācija)

Tiesību akta projekta anotācijas kopsavilkums	
Mērķis, risinājums un projekta spēkā stāšanās laiks (500 zīmes bez atstarpēm)	Noteikumu projekts “Noteikumi par izmantošanai pārtikā aizliegtiem augiem un augu daļām” (turpmāk – noteikumu projekts) sagatavots, lai nodrošinātu augstu patērētāju aizsardzības līmeni, nosakot augus un augu daļas, kuras aizliegts izmantot pārtikā. Noteikumu projekts stāsies spēkā 2021. gada 1. janvārī.

I. Tiesību akta projekta izstrādes nepieciešamība		
1.	Pamatojums	Pārtikas aprites uzraudzības likuma 4. panta astoņpadsmitā daļa.
2.	Pašreizējā situācija un problēmas, kuru risināšanai tiesību akta projekts izstrādāts, tiesiskā regulējuma mērķis un būtība	<p>Patlaban Latvijā un Eiropas Savienībā nav normatīvā regulējuma, kas noteiktu pārtikā aizliegtos augus un augu daļas. Tādēļ dalībvalstis reglamentē šo jomu atbilstoši saviem nosacījumiem – izstrādā tiesību aktus, rīkojumus, sarakstus, vadlīnijas, labas ražošanas prakses ieteikumus vai citus dokumentus.</p> <p>Veselības ministrija, ievērojot Ministru kabineta 2013. gada 2. jūlija sēdes protokollēmuma (prot. Nr.37 42.§) “Informatīvais ziņojums “Par pašreizējo situāciju uztura bagātinātāju aprītē un veicamajiem pasākumiem patērētāju tiesību aizsardzības uzlabošanā”” 2. punktā noteikto, iesniedza Zemkopības ministrijā augu un to daļu sarakstu, kuru izmantošana uztura bagātinātājos būtu aizliegta, un uztura bagātinātājos ierobežoti izmantojamo augu un to daļu sarakstu.</p> <p>Ministru kabineta 2015. gada 1. decembra sēdes protokollēmuma (prot. Nr. 64, 34. §) “Noteikumu projekts “Prasības uztura bagātinātājiem”” 3.1. apakšpunktā dots uzdevums Zemkopības ministrijai sagatavot un iesniegt izskatīšanai Ministru kabinetā grozījumus Pārtikas aprites uzraudzības likumā, paredzot Ministru kabinetam pilnvarojumu noteikt izmantošanai pārtikā aizliegto un ierobežoti lietojamo augu, augu daļu un to produktu sarakstu, savukārt 3.2. apakšpunktā dots uzdevums Zemkopības ministrijai sadarbībā ar Veselības ministriju izstrādāt izmantošanai pārtikā aizliegto un ierobežoti lietojamo augu, augu daļu un to produktu sarakstu.</p> <p>Starpinstitūciju sanāksmē, kas notika 2017. gada 7. februārī Zemkopības ministrijā par situācijas izvērtēšanu par normatīvā akta nepieciešamību, tika nolemts attiecināt aizliegumu un ierobežojumus uz visu pārtiku, jo, nosakot ierobežojumus tikai vienai pārtikas kategorijai “uztura bagātinātāji”, tiktu dota iespēja lietot aizliegtos un daļēji ierobežotos augus citās pārtikas kategorijās, kas nav uztura bagātinātāji, bet tas rada draudus patērētāju veselībai. Nosakot augu izmantošanas aizliegumu un ierobežojumus, tiks samazināta arī iespēja Latvijas tirgū ienākt trešo valstu pārtikai, kas tās izcelsmes valstī tiek izplatītas kā zāles. Ārstniecības personas ir sniegušas informāciju par pacientu veselības problēmām pēc tādu ārstniecības tēju lietošanas, kas nav reģistrētas kā uztura bagātinātājs, bet pieejamas kā pārtikas produkts, tāpēc</p>

	<p>patērētājiem nav informācijas par šādas tējas lietošanas nosacījumiem, devām un brīdinājumiem par lietošanu patērētāju grupām.</p> <p>Priekšlikumu noteikt izmantošanai pārtikā aizliegto un ierobežoti lietojamo augu sarakstu atbalstīja Pārtikas un veterinārais dienests (turpmāk – dienests) un Veselības ministrija. Dienests īstenojot uzraudzības pasākumus, ir konstatējis gadījumus, kas rada šaubas par attiecīgās pārtikas, īpaši augu tēju, nekaitīgumu, piemērotību visām patērētāju grupām vai atbilstību paredzētajam mērķim.</p> <p>Ar 2017. gada 27. aprīļa grozījumiem Pārtikas aprites uzraudzības likumā (4. panta astoņpadsmitā daļa) Ministru kabinetam bija dots pilnvarojums noteikt izmantošanai pārtikā aizliegto un ierobežoti lietojamo augu, augu daļu, to produktu un citu vielu sarakstu.</p> <p>Saskaņā ar likuma pārejas noteikumu 27. punktā noteikto minētais normatīvais akts bija jāizdod līdz 2018. gada 31. decembrim. Zemkopības ministrija sagatavoja Ministru kabineta noteikumu projektu „Noteikumi par izmantošanai pārtikā aizliegtiem un ierobežoti lietojamiem augiem, augu daļām un citām vielām” (izsludināts VSS 28.06.2018., prot. Nr. 25, 19.§, VSS-650) (turpmāk –noteikumu projekts (VSS– 650)), to saskaņoja ar nozares uzņēmējiem un nevalstiskajām organizācijām un kā tehnisko noteikumu projektu nosūtīja saskaņošanai Eiropas Komisijai (turpmāk – EK).</p> <p>Rakstiski komentāri no EK par noteikumu projektu (VSS – 650) saņemti 2019. gada 14. janvārī, un tajos norādīts, ka nav ņemts vērā savstarpējās atzīšanas princips, jo pārtikas produktus, kas ražoti un (vai) likumīgi ievietoti tirgū citā Eiropas Savienības (turpmāk – ES) dalībvalstī, saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2008. gada 9. jūlija Regulu (EK) Nr. 764/2008, ar ko nosaka procedūras, lai dažus valstu tehniskos noteikumus piemērotu citā dalībvalstī likumīgi tirgotiem produktiem, un ar ko atceļ Lēmumu Nr. 3052/95/EK, (turpmāk – Regula Nr. 764/2008) var brīvi ievietot Latvijas tirgū, pat ja tie ir ražoti saskaņā ar tehniskajiem noteikumiem, kas atšķiras no noteikumiem, kuri jāievēro attiecībā uz vietējiem produktiem. Tāpat EK iebilda pret projekta II sadaļu “II. Pārtikā ierobežoti lietojamo augu un augu daļu saturošu pārtikas produktu paziņošanas, reģistrācijas un tās anulēšanas kārtība”, norādot, ka paredzēto paziņošanas un reģistrācijas kārtību nevar attiecināt uz tādiem ierobežoti lietojamiem augus saturošiem pārtikas produktiem, kuri ražoti un (vai) likumīgi ievietoti tirgū citā ES dalībvalstī, kā to paredz Regula (EK) Nr. 764/2008.</p> <p>Līdz ar to Zemkopības ministrija sagatavoja jaunu noteikumu projektu, kas tiks atkārtoti nosūtīts saskaņošanai EK, nosakot tikai pārtikā aizliegto augu un to daļu sarakstu un ietverot prasību par atbilstību savstarpējās atzīšanas principam.</p> <p>Patlaban ar 2019. gada 21. novembra grozījumiem Pārtikas aprites uzraudzības likumā (4. panta astoņpadsmitā daļa) Ministru kabinetam dots pilnvarojums noteikt izmantošanai pārtikā aizliegtos augus un augu daļas. Pārtikas aprites uzraudzības likuma pārejas noteikumu 30. punktā noteikts, ka likuma 4. panta astoņpadsmitajā daļā minētos noteikumus Ministru kabinets izdod līdz 2020. gada 31. decembrim.</p> <p>Sagatavojot noteikumu projektu, tika izvērtēta dienesta sniegtā informācija par tiem Latvijā pārtikā lietotajiem augiem un to daļām, kas rada bažas par to nekaitīgumu. Ņemtas vērā Eiropas zāļu aģentūras</p>
--	---

	<p>(turpmāk – <i>EMA</i>) monogrāfijas, Eiropas Pārtikas nekaitīguma iestādes (turpmāk – <i>EFSA</i>) zinātniskie atzinumi, kā arī citu Eiropas Savienības dalībvalstu tehniskie noteikumi un vadlīnijas. Tā kā augi satur daudzus ķīmiskus savienojumus un to atsevišķos komponentus, kas spēj dot gan fizioloģisku, gan ārstniecisku, gan toksisku efektu un tiek dēvēti par auga ķīmiski aktīvajām vielām, tad aizliegto augu saraksts ir apspriests ar farmācijas jomas ekspertiem, ar Pārtikas drošības, dzīvnieku veselības un vides zinātniskā institūta “BIOR” (turpmāk – institūts) un dienesta ekspertiem. Ķīmiski aktīvās vielas var nebūt visā augā, bet tās var dabīgi atrasties auga kādā daļā, piemēram, ziedos, sēklās, augļos, lapās, kātos, mizās, visā auga virszemes daļā (lakstos) vai tikai saknēs, tāpēc noteikumu projekta pielikumā noteikti aizliegumi pārtikā lietot gan visu augu, gan konkrētas auga daļas.</p> <p>Ķīmiski aktīvās vielas, kas atrodas augos un to daļās, piemēram, ir terpenoīdie, tropāna, izohinolīna, piperidīna, pirolizidīna, steroloīdie alkaloidi, hidroksikanēlskābes atvasinājumi, saponīni, proteolītiskie enzīmi, kardenolīdi jeb sirds glikozīdi, diterpenoīdi, feniletilamīna atvasinājumi u.c., kas, uzņemtas iekšķīgi, var radīt tādas veselības traucējumus kā saindēšanās, vemšana, stipras galvassāpes, balss aizsmakums, nogurums vai uzbudinājums, paātrināta sirdsdarbība, asinsspiediena pazemināšanās, roku un kāju trīcēšana. Smagākos gadījumos minētās vielas var izraisīt iekšējo orgānu darbības traucējumus, var iestāties paralīze vai tās var būt bīstamas dzīvībai. Pārtikā nav pieļaujams izmantot augus un to daļas, kas ir bīstamas vai rada negatīvu ietekmi uz patērētāja veselību (noteikumu projekta pielikums).</p> <p>Līdz ar patērētāju interesi par veselīgu dzīvesveidu palielinās arī interese par dabīgu uzturu kā vienu no labas veselības priekšnoteikumiem, un reizē ar to lielāks kļūst tādas pārtikas sortiments, kas ražota no dabīgām izejvielām, un augi ir vieni no dabas sastāvdaļām, kas arvien plašāk ieņem nozīmīgu vietu patērētāju ikdienas uzturā. Patērētāju informēšana un izpratne par augu lietošanu ikdienas uzturā ir veicinošs faktors, kas palīdz izdarīt pareizāko izvēli un noteikt visvairāk piemēroto pārtiku savām individuālajām vajadzībām.</p> <p>Pārtika ar produkta nosaukumu “zāļu tēja” vai “ārstnieciskā augu tēja” vai līdzīgiem nosaukumiem var radīt iespaidu par ārstniecisku efektu, tā bieži satur vienu augu vai auga daļas, vai dažādu augu maisījumu. Šāda pārtika dažreiz rada šaubas par tās piemērotību patērētāja ikdienas uzturā, jo auga sastāvdaļas ir ar dažādu fizioloģisku ietekmi un ne vienmēr ir piemērotas visām patērētāja grupām, piemēram, zīdaiņiem, bērniem, grūtniecēm un sievietēm laktācijas periodā.</p> <p>Tirgū sastopamas tādas augu tējas, kuru sastāvā esošie augi to izcelsmes valstīs tiek uzskatīti par augu izcelsmes zālēm. Šāda pieeja raksturīga Ķīnas tradicionālajai medicīnai vai ājurvēdai. Ja auga īpašības liecina, ka augam piemīt toksiska ietekme, vairāki tādi augi ir iekļauti noteikumu projekta pārtikā aizliegto augu sarakstā (noteikumu projekta pielikums). Bieži vien vienu un to pašu augu izmanto gan kā pārtiku uzturā ar konkrētu fizioloģisku mērķi, gan kā farmācijas produktu – augu izcelsmes zāles ar ārstniecisku mērķi. Lai noteiktu robežu auga izmantošanas mērķim, tiek piemēroti pārtikas un farmācijas jomas</p>
--	---

		<p>normatīvie akti, kuros dota pārtikas (pārtikas produkta) un augu izcelsmes zāļu definīcija.</p> <p>Eiropas Parlamenta un Padomes 2002. gada 28. janvāra Regulas (EK) Nr. 178/2002, ar ko paredz pārtikas aprītes tiesību aktu vispārīgus principus un prasības, izveido Eiropas Pārtikas nekaitīguma iestādi un paredz procedūras saistībā ar pārtikas nekaitīgumu, definīcijā skaidrots, ka pārtika jeb pārtikas produkts ir jebkura apstrādāta, daļēji apstrādāta vai neapstrādāta viela vai produkts, kas paredzēts cilvēka uzturam, vai ko saprātīgi paredzamos apstākļos cilvēki varētu lietot uzturā. Pārtikai nepiedēvē ārstnieciskas īpašības, ka tā novērš, ārstē vai izārstē slimības, vai atsaucas uz šādu iespēju.</p> <p>Farmācijas likumā noteikts, ka zāles ir jebkura viela vai vielu salikums, kas uzrāda īpašības, kuras vajadzīgas, lai ārstētu cilvēku un dzīvnieku slimības vai veiktu šo slimību profilaksi, kā arī jebkura viela vai vielu salikums, ko var izmantot vai ievadīt cilvēkiem vai dzīvniekiem vai nu ar mērķi atjaunot, uzlabot vai pārveidot fizioloģiskās funkcijas, izraisot farmakoloģisku, imunoloģisku vai metabolisku iedarbību, vai noteikt medicīnisko diagnozi.</p> <p>Savukārt Ministru kabineta 2006. gada 9. maija noteikumos Nr.376 "Zāļu reģistrēšanas kārtība" par tradicionāli lietotām augu izcelsmes zālēm noteikts, ka tradicionāli lietotas augu izcelsmes zāles pēc sastāva un pielietojuma ir paredzētas un izveidotas, lai tās bez tiešas ārstniecības personas uzraudzības lietotu diagnostikai vai lietošanai, vai ārstniecības procesa uzraudzībai. Tās lieto noteiktā stiprumā un devās, un ir pietiekami dati par zāļu tradicionālo lietošanu, kā arī zāļu farmakoloģiskā iedarbība ir pamatota ar ilgstošu lietošanu un pieredzi. Zāļu definīcija pēc to īpašībām ir jāinterpretē tādējādi, ka to mērķis ir ietvert tikai tos produktus, kuru farmakoloģiskās īpašības ir zinātniski pierādītas, un neietvert tās vielas, kuras, lai gan tās iedarbojas uz cilvēka organismu, tomēr nesniedz vērā ņemamu efektu uz metabolismu un kuras būtībā nemaina organisma darbību.</p> <p>Augu izmantošana pārtikā nav harmonizēta Eiropas Savienības līmenī, tādēļ starp dalībvalstīm pastāv atšķirīga augu un augu daļu novērtēšanas pieeja. Dažās dalībvalstīs pastāv pārtikā gan aizliegto, gan atļauto augu saraksts, dažās dalībvalstīs ir tikai pārtikā atļauto augu saraksts vai tiek piemērotas vadlīnijas par auga izmantošanu pārtikā, vai farmācijas normatīvie akti nosaka auga izmantošanas jomu. Tas pats attiecas uz auga maksimāli pieļaujamo daudzumu pārtikā: kāda dalībvalsts nosaka auga maksimāli pieļaujamo daudzumu, kas tuvs auga izcelsmes zāļu minimālajai ārstnieciskai robežai, bet cita dalībvalsts tam pašam augam ir noteikusi daudz mazāku pārtikā maksimāli pieļaujamo auga daudzumu. Tas rada šķēršļus brīvai tirdzniecībai starp Eiropas Savienības dalībvalstīm, kad vienā dalībvalstī produkts tiek uzskatīts par pārtiku, bet citā dalībvalstī – par zālēm. Šādi produkti tiek dēvēti par robežproduktiem.</p> <p>Šobrīd EFSA atbilstoši Regulai (EK) Nr. 1924/2006 ir novērtējusi vairumā augu esošās vielas, kas pazīstamas kā botāniskas vielas, un citas vielas. Norādes var atrast Eiropas Komisijas tīmekļvietnē ar nosaukumu</p>
--	--	--

		<p>“Some function claims, for which the assessment by EFSA or the consideration by the Commission is not finalised”¹.</p> <p>Eiropas Komisija nav pieņēmusi gala lēmumu par novērtētajām norādēm, kas iekļautas šajā apkopotajā sarakstā. Lai iegūtu informāciju par novērtētajām norādēm vai tām, kas vēl tiek izskatītas un attiecas uz augiem vai citām vielām, var atrast EFSA tīmekļvietnes sadaļā ar nosaukumu “Register of Questions”² pēc identifikācijas numura (ID) vai pēc attiecīgā auga latīniskā nosaukuma, vai attiecīgā auga nosaukuma angļu valodā. Tāpat var izmantot sadaļu ar nosaukumu “Database of health claims submitted to EFSA for evaluation” – tajā var atrast konsolidētu informāciju par augiem un citām vielām, kas ir iesniegtas novērtēšanai EFSA. Norādes, kas iekļautas šajā sadaļā, patlaban var izmantot saskaņā ar Regulu (EK) Nr. 1924/2006 28. panta 5. un 6. punktā noteikto.</p> <p>Noteikumu projekta pielikumā minētie augi atbilst Eiropas Parlamenta un Padomes 2006. gada 20. decembra Regulas (EK) Nr. 1925/2006 par vitamīnu un minerālvielu, un dažu citu vielu pievienošanu pārtikai (turpmāk – Regula (EK) Nr. 1925/2006) 2. panta otrajā punkta noteiktajai definīcijai, proti, ka cita viela ir viela, kas nav vitamīns vai minerālviela un kam ir uzturvērtība vai fizioloģiska ietekme, tāpēc vielas, kuru lietošana pārtikas produktos ir aizliegta, ierobežota vai kuras pārbauda Kopienas iestādes, ir iekļaujamas Regulas Nr. 1925/2006 III pielikumā. Minētajā pielikumā līdz šim ir iekļautas tikai divas vielas, kuras nav atļautas lietot pārtikā, – <i>Yohimbe</i> koka miza un tā preparāti, kas iegūti no <i>Yohimbe (Pausinystalia yohimbe (K. Schum) Pierre ex Beille)</i>, un <i>Ephedra</i> augs un tā preparāti, kas iegūti no <i>Ephedra</i> sugām. Tādēļ dažas dalībvalstis sabiedrības veselības aizsardzības un patērētāju informēšanas nolūkā ir uzskatījušas par nepieciešamību pieņemt jaunus tiesību aktus par augu vai dažu citu vielu ierobežojumu vai aizliegumu izmantot tās konkrētas pārtikas ražošanā un par to paziņo Eiropas Komisijai Regulas (EK) Nr. 1925/2006 12. pantā noteiktajā kārtībā. Informācija par dažu dalībvalstu tiesību aktiem minēta šīs sadaļas 4.punktā.</p> <p>Dienests, īstenojot augu un augu daļas saturošas pārtikas uzraudzības pasākumus, piemēro vispārīgo pārtikas normatīvos aktu prasības un papildus izvērtē dažādos avotos sniegto informāciju vai zinātniskos atzinumus, kas ir atrodami EFSA, EMA, Pasaules Veselības organizācijas, citu dalībvalstu tehniskajos noteikumos un iestāžu tīmekļvietnēs, kā arī lūdz citu kompetento institūciju atzinumus, lai šādu pārtiku varētu atzīt par nekaitīgu patērētājam. Šāda izvērtēšana ir ļoti darbietilpīga, turklāt pārtikas apritē iesaistītajiem uzņēmējiem (izplatītājiem, importētājiem, ražotājiem) un kompetento institūciju un citu dalībvalstu pārtikas uzraudzības dienestu ekspertiem rada dažādu izpratni par normatīvo aktu piemērošanu.</p> <p>Noteikumu projekta pielikums nosaka pārtikā aizliegto augu un to daļu sarakstu. Auga iekļaušana sarakstā tika pamatota, izvērtējot ķīmiski aktīvās vielas (toksiskais savienojums) auga sastāvā, iespējamo izmantošanu pārtikā, farmācijā, farmakoloģiskās un toksikoloģiskās</p>
--	--	--

¹ <https://www.efsa.europa.eu/en/topics/topic/article13>

² <http://registerofquestions.efsa.europa.eu/>

		<p>īpašības, iespējamo efektivitāti vai kaitīgumu, lietošanas devas un to ierobežojumus, blakusparādības, toksicitāti, par papildu informācijas avotu izmantojot citu dalībvalstu pārtikā izmantojamo augu tehniskos noteikumus. Daudzus augus, ko nedrīkst izmantot pārtikā, izmanto citās nozarēs, piemēram, farmācijas produktos. Noteikumu projekta pielikumā ir norādīti augi, kuri tajos esošo toksisko savienojumu dēļ rada negatīvu ietekmi uz patērētāju veselību, un tie ir:</p> <p>adonisi – <i>Adonis</i> spp. (kardenolīdi jeb sirds glikozīdi), Areka, tropu – <i>Areca catechu</i> L. (piperidīna alkaloidi), aristolohijas – <i>Aristolochia</i> spp. (aristolohīnskābe), arnika, kalnu – <i>Arnica montana</i> L. (ēteriskā eļļa helenalīns), arnika, Šamiso – <i>Arnica chamissonis</i> Less. (ēteriskā eļļa helenalīns), balanda, ambrozijlapu ārstniecības – <i>Chenopodium ambrosioides</i> L. var. <i>anthelminticum</i> (L.) A.Gray, (ēteriskā eļļa askaridols), baptīzijas – <i>Baptisia</i> spp. (hinolizidīna alkaloidi), bebrukārklīņš, parastais – <i>Solanum dulcamara</i> L. (steroidie alkaloidi), velnoga, melnā – <i>Atropa belladonna</i> L., (tropāna alkaloidi), cīrulīši – <i>Corydalis</i> spp. (izohinolīna alkaloidi), čūskoga, četrlapu – <i>Paris quadrifolia</i> L. (glikozīdi), dievkresliņi – <i>Euphorbia</i> spp., (diterpenoīdi), dīfenbahijas – <i>Dieffenbachia</i> spp. (proteolītiskie enzīmi), drīgenes – <i>Hyoscyamus</i> spp. (tropāna alkaloidi), efedras – <i>Ephedra</i> spp. (protoalkaloidi (feniletīlamīna atvasinājumi)), eņģeļtaures – <i>Brugmansia</i> spp. (tropāna alkaloidi), ērgļparade, parastā – <i>Pteridium aquilinum</i> (L.) Kuhn. (seskviterpēnu laktoni, cianogēnie glikozīdi), fitolakas – <i>Phytolacca</i> spp. (triterpēnu saponīni, lektīni), fritilārijas – <i>Fritillaria</i> spp. (steroidie alkaloidi), gelzēmijas – <i>Gelsemium</i> spp. (indola alkaloidi), heliotropi – <i>Heliotropium</i> spp., (Pirrolizidīna alkaloidi), ipekakuāna, Nikaragvas; ipekakuāna, Panamas – <i>Cephaelis acuminata</i> (Benth.) Karst., syn. <i>Uragoga acuminata</i> (Benth.) O. Kuntze, <i>Psychotria acuminata</i> Benth (izohinolīna alkaloidi), ipekakuāna, Rio; ipekakuāna, Brazīlijas – <i>Cephaelis ipecacuanha</i> (Brot.) A. Rich., syn. <i>Uragoga ipecacuanha</i> (Brot.) BAILL., <i>Psychotria ipecacuanha</i> (Brot.) Muell, Arg. (auch Stokes) (izohinolīna alkaloidi), īlekss, aslapu; Amerikas akmeņozols – <i>Ilex aquifolium</i> L. (terpenoīdie alkaloidi), johimbe – <i>Pausinystalia yohimbe</i> (K. Schum) Pierre ex Beille (indola alkaloidi), kapmirtes – <i>Vinca</i> spp. (indola alkaloidi), krotoni – <i>Croton</i> spp. (tiglīnskābe), katarante, rozā – <i>Catharanthus roseus</i> (L.) G.Don (indola alkaloidi), kreimene, parastā – <i>Convallaria majalis</i> L. (kardenolīdi jeb sirds glikozīdi), krustaines – <i>Senecio</i> spp. (pirrolizidīna alkaloidi), kumeljpēdas – <i>Asarum</i> spp. (ēteriskā eļļa azarons), kurpītes – <i>Aconitum</i> spp. (terpenoīdie alkaloidi), Lobēlijas – <i>Lobelia</i> spp. (piperidīna alkaloidi), mandragora, ārstniecības – <i>Mandragora officinarum</i> L. (tropāna alkaloidi), mēnessēklis, Kanādas – <i>Menispermum canadense</i> L. (izohinolīna alkaloidi), mugurenes – <i>Polygonatum</i> spp. (steroidie saponīni), mukuna, tropu – <i>Mucuna pruriens</i> (L.)DC., syn. <i>Stizolobium pruriens</i> (L.)Medik. (indola alkaloidi), naktene, melnā – <i>Solanum nigrum</i> L. (steroidie alkaloidi), oleandri – <i>Nerium</i> spp. (kardenolīdi jeb sirds glikozīdi), ozolīte, parastā – <i>Aquilegia vulgaris</i> L. (izohinolīna alkaloidi), ozolparade, melnā – <i>Dryopteris filix-mas</i> (L.) Schott, syn. melnā <i>Aspidium filix-mas</i> (L.) Sw., <i>Lastrea filix-mas</i> (L.) Presl., <i>Polypodium filix-mas</i> L. (floroglucīna atvasinājumi), pilokarpi – <i>Pilocarpus</i> spp. (Imidazola alkaloidi), Jamaikas piscīdija – <i>Piscidia piscipula</i> (L.)</p>
--	--	--

		<p>Sarg.,syn. <i>Piscidia erythrina</i> L. (alkaloīdi, cianogēnie glikozīdi), rauwolfijas – <i>Rauwolfia</i> spp. (indola alkaloīdi), sasafraši – <i>Sassafras</i> spp., (safrols), sētvijas – <i>Bryonia</i> spp. (Tetraciklisko triterpēnu saponīni), sidas – <i>Sida</i> spp. (protoalkaloīdi (feniletilamīna atvasinājumi), strihnīnkoki – <i>Strychnos</i> spp. (indola alkaloīdi), strofanti – <i>Strophanthus</i> spp., (kardenolīdi jeb sirds glikozīdi), stumbrlape, saulkrēsliņu – <i>Caulophyllum thalictroides</i> (L.) Michx. (hinolizidīna alkaloīdi), suņstobrs, plankumainais – <i>Conium maculatum</i> L. (piperidīna alkaloīdi), tauksaknes – <i>Symphytum</i> spp. (pirolizidīna alkaloīdi), tūjas – <i>Thuja</i> spp. (ēteriskā eļļa tujons), urģinejas – <i>Urginea</i> spp. (kardenolīdi jeb sirds glikozīdi), uzpirkstītes – <i>Digitalis</i> spp. (kardenolīdi jeb sirds glikozīdi), velnāboli – <i>Datura</i> spp. (tropāna alkaloīdi), veratres – <i>Veratrum</i> spp. (steroīdie alkaloīdi), vēlziedes – <i>Colchicum</i> spp. (protoalkaloīdi), vizbuļi – <i>Anemone</i> spp. (protoanemonīns), zalktene, parastā – <i>Daphne mezereum</i> L. (diterpenoīdi), zeltlietus – <i>Laburnum anagyroides</i> Medik. syn. <i>Cytisus laburnum</i> L. (hinolizidīna alkaloīdi).</p> <p>Šobrīd daži augi, kuriem piemīt psihotropa iedarbība ir iekļauti Ministru kabineta 2005.gada 8.novembra noteikumos Nr.847 “Noteikumi par Latvijā kontrolējamajām narkotiskajām vielām, psihotropajām vielām un prekursoriem” un tos nevar izmantot pārtikā.</p> <p>Ja noteikumos nav minēti kādi augi vai auga daļas, tas neatbrīvo uzņēmēju no atbildības par konkrēta auga nekaitīguma novērtēšanu attiecīgajā pārtikā. Vienmēr ir jāņem vērā katrs atsevišķais gadījums, auga daudzums, tā veids vai savstarpējā auga mijiedarbība ar citām sastāvdaļām, kā arī visi kritēriji, lai pārtika būtu nekaitīga. Pēc dienesta vai pārtikas uzņēmumu ierosinātas pārtikas produkta izvērtēšanas noteikumos esošais augu saraksts var tikt papildināts.</p>
3.	Projekta izstrādē iesaistītās institūcijas un publiskas personas kapitālsabiedrības	Veselības ministrija, Zāļu valsts aģentūra, Pārtikas un veterinārais dienests.
4.	Cita informācija	<p>Informācija par dažu dalībvalstu tehniskajiem noteikumiem³, kas ir saskaņoti ar Eiropas Komisiju un Eiropas Savienības dalībvalstīm atbilstoši Eiropas Parlamenta un Padomes 2015. gada 9. septembra Direktīvai (ES) 2015/1535, ar ko nosaka informācijas sniegšanas kārtību tehnisko noteikumu un Informācijas sabiedrības pakalpojumu noteikumu jomā un cita lietderīga informācija.</p> <p>Francijas paziņojums Nr. 2012/0728/F⁴. Rīkojumā ir noteikti augi (izņemot sēnes), kurus atļauts izmantot uztura bagātinātājos, kā arī to lietošanas noteikumi.</p> <p>Itālijas paziņojums Nr. 2017/276/I⁵. Dekrēts, ar ko reglamentē augu izcelsmes vielu un preparātu izmantošanu uztura bagātinātājos, nosaka augu izcelsmes vielu un preparātu sarakstu, ko var izmantot uztura bagātinātājos, un ar to nosaka prasības, kas jāievēro, lai nodrošinātu, ka tie ir nekaitīgi (Dekrēta 1. pielikums “Augu izcelsmes vielas un preparāti,</p>

³ <http://ec.europa.eu/growth/tools-databases/tris/en/>

⁴ <http://ec.europa.eu/growth/tools-databases/tris/en/search/?trisaction=search.detail&year=2012&num=728>

⁵ <http://ec.europa.eu/growth/tools-databases/tris/en/search/?trisaction=search.detail&year=2017&num=276>

	<p>ko var izmantot uztura bagātinātājos” un 2. pielikums “Sagatavojamā dokumentācija un ievērojamās prasības attiecībā uz augu izcelsmes vielu un preparātu izmantošanu uztura bagātinātājos”).</p> <p>Beļģijas paziņojums Nr. 2015/162/B⁶. Karaļa Dekrēts par grozījumiem karaļa 1997. gada 29. augusta Dekrētā par tādu pārtikas produktu ražošanu un tirdzniecību, kuru sastāvā ir augi vai augu ekstrakti vai kuri tos satur.</p> <p>Rumānijas paziņojums Nr. 2015/0152/RO⁷. Lauksaimniecības un lauku attīstības ministrijas un Veselības ministrijas rīkojums par tādu ārstniecisko un aromātisko augu sagatavošanu, pārstrādi un tirdzniecību, kurus izmanto tādus, kādi tie ir, daļēji pārstrādātus vai pārstrādātus kā iepriekš dozētus uztura bagātinātājus.</p> <p>Čehijas paziņojums Nr. 2016/257/CZ⁸. Īstenošanas rīkojums par uztura bagātinātājiem un pārtikas produktu sastāvu.</p> <p>Lietuvas paziņojums Nr. 2014/175/LT⁹. Lietuvas Republikas veselības ministra rīkojums, ar kuru groza Lietuvas Republikas veselības ministra 2010. gada 13. maija rīkojumu Nr. V-432 par Lietuvas higiēnas normas HN 17:2010 „Uztura bagātinātāji” apstiprināšanu.</p> <p>Eiropas Pārtikas nekaitīguma iestādes (EFSA) zinātniskā komiteja ir apkopojusi dalībvalstu augu sarakstus (<i>Compendium of botanicals. EFSA Journal</i> 2012;10 (5):2663)¹⁰. Augu sarakstam ir informatīvs raksturs.</p> <p>Vācija ir izstrādājusi vadlīnijas, kas atbilst kategorijai “Augi un augu daļas”¹¹. Vadlīnijas ir paredzētas, lai palīdzētu orientēties uzņēmējiem, kontrolējošai iestādei un citām ieinteresētajām personām par auga un tā daļu atbilstošu izmantošanu pārtikā (tējas, garšvielas, aromatizētāji), farmācijā (augu izcelsmes zāles) vai jaunā pārtikā.</p> <p>Austrija ir noteikusi prasības augu tējām un augiem, ko var izmantot tēju un tām līdzīgu produktu ražošanā¹². Informatīvs dokuments ieinteresētajām personām.</p>
--	---

II. Tiesību akta projekta ietekme uz sabiedrību, tautsaimniecības attīstību un administratīvo slogu

1.	Sabiedrības mērķgrupas, kuras tiesiskais regulējums ietekmē vai varētu ietekmēt	<p>Noteikumu projekta tiesiskais regulējums attiecas uz:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) pārtikas uzņēmumiem, kas ražo pārtiku no augiem. Pēc dienesta datiem, pašlaik Latvijā darbojas: <ol style="list-style-type: none"> a) 40 uztura bagātinātāju ražošanas uzņēmumu; b) 46 ārstniecības augu apstrādes un pārstrādes uzņēmumi; 2) dienestu, kura kompetencē ir pārtikas aprites uzraudzība un kontrole; 3) patērētājiem, kuri lieto pārtiku, kas satur augus un augu daļas.
----	---	--

⁶ <http://ec.europa.eu/growth/tools-databases/tris/en/search/?trisaction=search.detail&year=2015&num=162>

⁷ <http://ec.europa.eu/growth/tools-databases/tris/en/search/?trisaction=search.detail&year=2015&num=152>

⁸ <http://ec.europa.eu/growth/tools-databases/tris/en/search/?trisaction=search.detail&year=2016&num=257>

⁹ <http://ec.europa.eu/growth/tools-databases/tris/en/search/?trisaction=search.detail&year=2014&num=175>

¹⁰ <http://www.efsa.europa.eu/en/efsajournal/pub/2663>

¹¹ https://www.bvl.bund.de/EN/07_TheFederalOffice/06_Events/Eventarchive/Stoffliste2014/Stoffliste_2014_node.htm

¹² <http://www.lebensmittelbuch.at/tee-und-teeaehnliche-erzeugnisse/tee/>

2.	Tiesiskā regulējuma ietekme uz tautsaimniecību un administratīvo slogu	Noteikumu projekts atvieglos pārtikas apritē iesaistīto pārtikas uzņēmumu darbību, paredzot skaidrus nosacījumus attiecībā uz noteiktu augu un to daļu izmantošanu pārtikā (uztura bagātinātājos, tējās, sīrupos un citos pārtikas produktos) un palīdzēs uzņēmējiem nodrošināt šo produktu nekaitīgumu. Tāpat noteikumu projekts atvieglos dienesta uzraudzības pasākumus un savstarpējo normatīvo aktu piemērošanas izpratni ar pārtikas apritē iesaistītajiem pārtikas uzņēmumiem, kuri izmanto augus pārtikas ražošanā.
3.	Administratīvo izmaksu monetārs novērtējums	Projekts šo jomu neskar.
4.	Atbilstības izmaksu monetārs novērtējums	Projekts šo jomu neskar.
5.	Cita informācija	Nav

III. Tiesību akta projekta ietekme uz valsts budžetu un pašvaldību budžetiem

Projekts šo jomu neskar.

IV. Tiesību akta projekta ietekme uz spēkā esošo tiesību normu sistēmu

Projekts šo jomu neskar.

V. Tiesību akta projekta atbilstība Latvijas Republikas starptautiskajām saistībām

1.	Saistības pret Eiropas Savienību	Eiropas Parlamenta un Padomes 2015. gada 9. septembra Direktīva (ES) 2015/1535, ar ko nosaka informācijas sniegšanas kārtību tehnisko noteikumu un Informācijas sabiedrības pakalpojumu noteikumu jomā.
2.	Citas starptautiskās saistības	Projekts šo jomu neskar.
3.	Cita informācija	Nav.

1. tabula

Tiesību akta projekta atbilstība ES tiesību aktiem

Attiecīgā ES tiesību akta datums, numurs un nosaukums	Projekts šo jomu neskar.		
A	B	C	D
Attiecīgā ES tiesību akta panta numurs (uzskaitot katru tiesību akta vienību – pantu, daļu, punktu, apakšpunktu)	Projekta vienība, kas pārņem vai ievieš katru šīs tabulas A ailē minēto ES tiesību akta vienību, vai tiesību akts, kur attiecīgā ES tiesību	Informācija par to, vai šīs tabulas A ailē minētās ES tiesību akta vienības tiek pārņemtas vai ieviestas pilnībā vai daļēji.	Informācija par to, vai šīs tabulas B ailē minētās projekta vienības paredz stingrākas prasības nekā šīs tabulas A ailē minētās ES tiesību akta vienības. Ja projekts satur stingrākas

	akta vienība pārņemta vai ieviesta	Ja attiecīgā ES tiesību akta vienība tiek pārņemta vai ieviesta daļēji, sniedz attiecīgu skaidrojumu, kā arī precīzi norāda, kad un kādā veidā ES tiesību akta vienība tiks pārņemta vai ieviesta pilnībā. Norāda institūciju, kas ir atbildīga par šo saistību izpildi pilnībā	prasības nekā attiecīgais ES tiesību akts, norāda pamatojumu un samērīgumu. Norāda iespējamās alternatīvas (t. sk. alternatīvas, kas neparedz tiesiskā regulējuma izstrādi) – kādos gadījumos būtu iespējams izvairīties no stingrāku prasību noteikšanas, nekā paredzēts attiecīgajos ES tiesību aktos
Kā ir izmantota ES tiesību aktā paredzētā rīcības brīvība dalībvalstij pārņemt vai ieviest noteiktas ES tiesību akta normas? Kādēļ?	Projekts šo jomu neskar.		
Saistības sniegt paziņojumu ES institūcijām un ES dalībvalstīm atbilstoši normatīvajiem aktiem, kas regulē informācijas sniegšanu par tehnisko noteikumu, valsts atbalsta piešķiršanas un finanšu noteikumu (attiecībā uz monetāro politiku) projektiem	Noteikumu projekts tiks paziņots Eiropas Komisijai un ES dalībvalstīm atzinumu sniegšanai, saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2015. gada 9. septembra Direktīvas Nr. 2015/1535/ES, ar ko nosaka informācijas sniegšanas kārtību tehnisko noteikumu un informācijas sabiedrības pakalpojumu noteikumu jomā, 5. un 6. panta prasībām.		
Cita informācija	Nav		
2. tabula Ar tiesību akta projektu izpildītās vai uzņemtās saistības, kas izriet no starptautiskajiem tiesību aktiem vai starptautiskas institūcijas vai organizācijas dokumentiem. Pasākumi šo saistību izpildei.			
Projekts šo jomu neskar.			

VI. Sabiedrības līdzdalība un komunikācijas aktivitātes

1.	Plānotās sabiedrības līdzdalības un komunikācijas aktivitātes saistībā ar projektu	Noteikumu projekts tiks publicēts Zemkopības ministrijas tīmekļvietnes www.zm.gov.lv sadaļā “Sabiedriskā apspriešana” un Ministru kabineta tīmekļvietnes sadaļā “Valsts kanceleja” – “Sabiedrības līdzdalība”. Tādējādi sabiedrības pārstāvjiem būs iespēja līdzdarboties projekta izstrādē, rakstveidā sniedzot viedokļus par projektu. Tāpat sabiedrības pārstāvji varēs sniegt viedokļus par projektu pēc tā izsludināšanas Valsts sekretāru sanāksmē.
2.	Sabiedrības līdzdalība projekta izstrādē	Noteikumu projekts elektroniski tiks nosūtīts saskaņošanai biedrībām „Lauksaimnieku organizāciju sadarbības padome”, „Zemnieku saeima” un „Stādu audzētāju biedrība”, Latvijas Pārtikas uzņēmumu federācijai, Latvijas Diētas un uztura speciālistu asociācijai, Latvijas Diētas ārstu asociācijai, Latvijas Pārtikas tirgotāju asociācijai, Latvijas Tirgotāju asociācijai, SIA “L.Ē.V.” (Ekstraktu rūpnīca), SIA “Aptiekas produkcija”, AS “BIOLAT”, AS “GRINDEKS”, SIA “Lotos Pharma”, SIA “DEIVA”, ZS “DOKTUS”, SIA “MedPro Nutraceuticals”, SIA “SILVANOLS”, AS “RĪGAS FARMACEITISKĀ FABRIKA”, AS “OLAINFARM”, SIA “Inovatīvo biomedicīnas tehnoloģiju institūts”, SIA “Vedic Institute of Healthcare and Research”, SIA “PRIMEA”, Lauku tūrisma asociācija “Lauku ceļotājs” (tostarp ZS “RŪKĪŠU TĒJA”, ZS “UPMAĻI”, ZS “OZOLIŅI”, ZS “INDRĀNI”, IU “Salvija”, SIA “3x9 zālītes”, Mārītei Mergai u.c.).
3.	Sabiedrības līdzdalības rezultāti	
4.	Cita informācija	Nav

VII. Tiesību akta projekta izpildes nodrošināšana un tās ietekme uz institūcijām		
1.	Projekta izpildē iesaistītās institūcijas	Pārtikas un veterinārais dienests.
2.	Projekta izpildes ietekme uz pārvaldes funkcijām un institucionālo struktūru. Jaunu institūciju izveide, esošu institūciju likvidācija vai reorganizācija, to ietekme uz institūcijas cilvēkresursiem	Saistībā ar noteikumu projekta izpildi nav nepieciešams veidot jaunas, ne arī likvidēt vai reorganizēt esošas institūcijas. Noteikumu projekta izpilde neietekmēs institūcijām pieejamos cilvēkresursus.
3.	Cita informācija	Nav

Zemkopības ministrs

K. Gerhards

Cine 67027146

Inara.Cine@zm.gov.lv

ZManot_130220_augi